

Naprej velja
za Ljubljano:
za vse leto 6 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 20 " " "
za čet. " 1 " 75 " " "

po pošti:
za vse leto 7 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 60 " " "
za čet. " 2 " 5 " " "

NAPREJ.

Oznámá.
Za navadno dvostopno
vrsto se plačuje:
5 kr., ktera se enkrat,
8 " " " dvakrat,
10 " " " trikrat
natisne, večé črke pla-
čújejo po prostoru.
Za vsak tisk mora biti
kolek (štempelj) za 30 kr.
Vredništvo je na starem
trgu hišna št. 15.

Rokopisi se ne vračújejo.

Dopisi naj se blagovoljno frankirajo.

Št. 42.

Ta list izhaja vsak vtorek in petek.

Tečaj I.

Kaj se nekterim zdi ravnopravnost.

Nekaj županov ljubljanske okolice je bilo 15. maja 1862 slavnej deželnej vladi podalo prošnjo, da bi se jim iz urada pošiljalo slovensko dopisovanje. Ker se ni tej prošnji nič odgovorilo, zato so marca meseca tega leta vprašali deželnega zbora, kaj se godí s to prošnjo, ker še zdaj ni odgovora? Za tem vprašanjem se je precej pokazal nastopek. Bili so namreč k okrajnej gosposki ljubljanske okolice poklicani v začetku aprila meseca tisti županje, ki so bili prvič podpisali to prošnjo. Pri gosposki se jim je nekaj bralo po nemški in potlej tudi po slovenski, in razlagali so se jim vzroki, zakaj se jim ne more slovenski dopisovati. Moralo bi se namreč, tako so rekli, pisariti nekterim županom slovenski, družim pa nemški, ker niso prosili vsi, da bi se jim dajali slovenski dopisi. Ali po naših mislih je ta ugovor prazen, in družega ne pričá, nego to, kaj se nekterim zdi ravnopravno, ker bi gotovo vsi bili ne le samo dovoljni slovenskega dopisovanja, ampak tudi veseli. Razlagalo se je dalje, da bi se morale prenarediti vse bukve, vsi zapisniki, kar bi zopet prizadelo dosti posla, torej bi se moralo več ljudi plačevati v pisalnici, kmet bi pa moral dajati še več davka, nego do sedaj. —

Kako našega kmeta davki teró, to je znano; to se je pretresalo v deželnem zboru, in za to so bili šli naši poslanci nalašč na Dunaj k Nj. veličanstvu, in vsak, kdor koli žuga kmetu, da bode moral plačevati še večé davke, dobí od njega kar koli hoče, samo da bi se davki ne povikšali, ker tista slavna „praktičnost“ kranjskega kmeta vedno gleda na to, kako bi se laže izhajalo; torej moramo pohvaliti gospoda, ki je tačas imel pred seboj kmete, da je motiko zarés prijél na pravem koncu. Vendar pak so se županje še vedno trdno držali svoje misli, da ravnopravnost zahtéva, naj bi se jim slovenski dopisovalo, ker sicer ne morejo umeti, kaj se jim pošilja iz pisalnice, ker nekteri ne znajo čisto nič nemškega jezika, drugi pa malo; še menj od njih pa znajo njihovi sosjedje; ali slovenski pa vendar beró, če ne sami, pa vsaj njihove žene ali otroci. Toda stroški in zopet stroški so bili vedno na vrsti. Vprašamo pa vendar to, kako bi gospodje ne mogli kmetom slovenski dopisovati, ker slovenski govoré ž njimi? Ta reč se je vrtila in vrtila, da so se nekteri na zadnje morali podpisati, da ne morejo privoliti, naj bi se jim slovenski dopisovalo, ker bi potem stroški bili večí; drugi županje so se pa kar tiho ukrali iz pisalnice, in šli nevoljni domú.

Tako nam je pripovedoval nek župan, ki je bil sam pri tej obravnavi. Mi pa vprašamo: ali je to res volja Nj. veličanstva, da kmete tako nagibljejo k reči, ki nikakor ni ravnopravna? Pojte po vsej deželi, in zbirajte podpise, da kmet

neče po pisalnicah imeti slovenščine, pa dobite še več nego 20.000 podpisov; ali pri zbiranju ne smete pozabiti vedno in vedno pristavljati, da bodo zarad slovenskega uradovanja večí stroški! Po tem poti se bodemo na veke zastonj borili. Nevolja obide človeka, če premišluje, kako se ljudje meče in meče, samo da bi se uradniški voziček vedno premikal po starih kolesnicah, da bi ne bilo treba narejati novih bukev in zapisnikov. Torej ustava in ravnopravnost vseh avstrijskih narodov še celó toliko ni vredna, kolikor bi se potrebovalo dela, ko bi se napravili novi zapisniki? Ali ti gospodje zares mislijo, da jih ne bode treba nikoli napravljati? Nekteri v ustih pač nosijo udanost do vlade in cesarske rodovine, ali kako so udani, ker ne delajo, kakor ne želi samo, ampak tudi ukazuje Nj. veličanstvo? Prihodnji deželni zbor bi se jako pogrešil, ako ne prime v roko učilnic in pisalnic. Mi se borimo in borimo, pa vse zastonj. To vprašanje se mora vendar enkrat uže rešiti, da ne bodemo peli vedno ene pesmi, ki se nam tako žalostno glasi. Gospodje po pisalnicah se pa ne primejo ravnopravnosti, dokler ne bodo videli, da se morajo. Godilo se bode vedno, kakor se zdaj godí; celó posmehovali se bodo, kakor se zdaj časi posmehujejo nekteri, če se kdo oglasi s kako slovensko rečjó pred njimi.

Mir ali boj?

Mir ali boj? tako denes povprašuje marsikdo, tudi prosti kmet in rokodelc. Vsacemu je pač dobro znano, kaj veljá mirno leto, v katerem razevita znanstvo in tudi narodna blagost. Vojne pa zahtevajo le novcev (denarjev), kateri se trošijo brez kacega dobička, brez kacega pridelka, in to je vojevanju najhuji nastopek. Meč ruši in podira pridelke mirnih časov. Da bi se zanašali na vsakdanje novine, morali bi se vojne bati po vsih krajih Evrope; ali vsaka vlada se je boji, najbolj pa omikane države. Največe bojno ognjišče je sedaj na Poljskem, kjer se narod bori uže od 22. dneva januarja meseca tega leta. Poljaci upajo, da jim bodo pomagale druge, prijazne vlade, da bi se popolnoma odcepili od Ruske. Ali tudi tu je pomota mogoča. Angleška pravi, da ne more pomoči; Avstrija bi se najraje nič ne vtikala v to zmes! Pruska se je celo združila z Rusi; le Francozka časi vrže še kako polénce v ogenj, da ne ugasne, predno se njej zdí koristno in dobro. Napoleonu III. pa ni verjeti, da bi res imel namén slabiti Rusko, od ktere si ne more prisvojiti nič zemlje, kakor si je Nizzo in Savojsko zato, ker je Sardincem pomogel odkrhniti najlepši biser iz avstrijske krone; ali ob rinskej reki ga čaka mnogo lepíh nemških dežel, po katerih uže dolgo hrepení, da bi si jih pridobil, kakor koli si bodí. Njegová želja pak je vladam čisto znana; zato zavirajo, kolikor

največ morejo, da bi le ne bilo vojne. Tudi govore najnovjši časniki, da je Avstrija privolila v zbor, v katerem bi se poljska reč mirno dognala. Ako se to izpolni, smemo se za nekaj časa nadjati miru; ali hitro se lahko zopet toliko premeni, da vsa ta reč pride na čisto novo stopinjo. Vse modrovanje zdaj lahko ne more za trdno povedati, kako se razidó oblaci, ki zdaj visé nad Evropo.

Dopisi.

V Trstu 22. maja 1863. ☺ Še le denes lahko Trst vzklikne: habemus pontificem! Ker Basseggio ni bil potrjen, zbralo se je bilo denes ob enajstih dopoldne mestno svetovalstvo. Boj je bil vroč. Volitev se je morala ponoviti, ker je pri prvi volitvi imel svetovalec deželnega sodstva gosp. Porenta 27, in dr. Derin 22 glasov, volilcev pa je bilo 54; nihče torej ni imel nad polovico glasov. Pri drugi volitvi, pred katero se je Derin oglasil, da ne prejme županove službe, dobil je Porenta 29, in dr. Angeli 19 glasov. Izvoljen je tedaj prvi, za kterege se ni bati, da bi ne bil potrjen. — Včeraj je prvokrat godel slavni umetnik Laub v dobro natlačenej dvorani naše čitalnice. Kakor povsod, tako je tudi tukaj poslušalcem jako ustregel. Može, katerim gre sodba, trdijo, da enacega umetnika na goslih še niso čuli. Prav ta dan pa nas je bridko zadela novica, da prvi tukajšnji mojster na vijolončelu, gosp. Wilczek, ki nas je pri mnogih „besedah“ v čitalnici dragovoljno podpiral, umrl je na Štajerskem, kamor je bil šel, da bi slabo svoje zdravje pokrepčal. Ker uže govorim o smrti, naj še to omenim, da je pri nas med mrličii, ki so imeli dosti ali malo bogastva v življenji, nekak razloček, ki dobro ne dá človeškemu srcu. Za kogar ne morejo toliko plačati, da bi ga do sv. Jošta spremljalo 7 duhovnikov, tega ne smejo nesti skozi „Corso,“ ampak skozi Staro mesto. Nedavno je tukaj umrl prost, pa imeten delavec, ki je 600 otrok pri krstu držal, in pri tem nad 3000 goldinarjev razdaril.

Telegrafijsko nadgledstvo se ne premakne v Celovec, tudi se to nikdar ni mislilo, pa tudi ne more misliti. Trst je za Bečem v telegrafijskih rečeh najvažnejše mesto, zato bi velika napaka bila, ako bi se ta gosposka preméstila, kar pa se gotovo ne zgodi. — Plačila za telegrafsko dopisovanje v Avstrii se v kratkem znamenito znižajo.

Glas z levega brega Soče. 20. maja. ☿ Deželni zbori po Slovenskem so tedaj za letos davno pri kraji. Za to dovolite, da mi, ki smo ves prejšnji čas molčali poslušaje razgovore družih, zdaj nekoliko pregovorimo o našem zboru. Od vseh strani se je rékalo: blagor vam Slovencem, ki spadate pod goriški deželni zbor, ker vprašanje zarad jezikove ravnopravnosti je bilo v goriškem zboru najsrečnejše rešeno; ali mi smo okušali malo, silno malo te sreče. Res je sicer, da je sklenil bil zbor zapisnike svojih sej tudi prestavljati na slovenski jezik; ali kaj pa nam to pomaga, ko jih je prestavljaj sam za-se? Mi jih nismo niti videli, niti čitali. Morda so jih poslali, kakor lani, samo nekterim duhovnim ali uradnikom, morda tudi kaccemu županu, kateri so jih potem sami prebiralí domá, narod pa ali občinstvo ni vedelo nič o vsem tem, in tudi letos ne vé nič. Kranjci ste imeli dva slovenska časopisa, ki sta vam donašala razprave vseh odborovih sej in poleg tega še tudi važnejše govore v zbornici; pri nas ni vsega tega bilo nič. Dasitudi Kranjci svojega zbora sploh niste bili dovoljni, vendar ste imeli vsaj to srečo, da zdaj veste, kakošen je kateri vaših zastopnikov, torej vam bode mogoče v prihodnjih volitvah ločiti ljuliko od pšenice. Kaj bode pa z nami? Po tem poti, mislim, da ne pridemo

daleč v ustavnem življenji. Opiraje se na to, kar smo rekli poprej, vprašamo, ali dežela poknežene goriške in gradičanske grofije ne more toliko, da bi prikladala zborove seje kaccemu slovenskemu časniku, in da bi jih tako razglašala ne le nam Goričanom, temuč vsemu slovenskemu narodu? Če pa to ni mogoče, ali bi ne bilo prav, da bi zbor najél za primerno plačo kacega zasobnega (privat) dopisnika, kateri bi važnejše zborove seje razglašal po slovenskih časopisih? Če se pa to more zgoditi morda tudi po kaccem družem poti, zadovoljni bodemo z vsem, da se le odpravijo dosedanje napake.

Čuli smo, da je umrl g. dr. Volčič, bolški, tominski in cerkljanski poslanec; nobenega glasú pa še ni, kdaj bode nova volitev, in tudi ne, koga bi utegnili ti okraji v zbor voliti. Podoba je, kakor bi ljudstvu bilo vse enako, naj zagovarja njegove pravice Peter ali Pavel, kajti ljudje za nobenega niso prepričani, da bi jim veliko koristil, ali koristiti mogel. Bolčanje, Tominci in Cerkljanje! vedite, da nimate zdaj v zboru nobenega samostojnega moža več, in da le sami svoji poslanci se morejo neprestrašeno potezati za pravice svojih volilcev. Torej pazite pri volitvi!

Dostavek. Mi pa mislimo, in tudi predobro vemo, da je čisto prepozno, paziti še le pri volitvi. Znano je vsaccemu, kdor koli je kaj izkusil pri tej stvari, kako se pri vsakej volitvi pokažejo razne stranke, ki volilce meče, in priporočajo jim svojega poslanca, ter branijo voliti vsacega drugega. Bolčanje, Tominci in Cerkljanje! če se ne preskrbite uže pred volitvijo, potem pri volitvi zmorejo vaši nasprotniki, ne ví! Naj bi se oglasil kak samostojen, pošten Slovenec, da boste za-nj vsi vedeli, da bi vam na korist rad prišel v zbor. Tega moža se potem pri volitvi trdno primite, pa ne poslušajte, kaj vam porekó slovenski nasprotniki; saj prisiliti vas vendar ne more nihče, da bi volili tega in tega, pa nobenega drugega. Vsak volilec je gospodár svojega glasú, kterege radovoljno lahko dá, komur koli hoče. — Tukaj bi lahko dosti pripomogli vzlasti gg. slovenski duhovni, ki so za napredovanje našega naroda tako vneti, da bi namestu dr. Volčiča prišel vreden poslanec v goriško zbornico. Kako je bilo pa un dan v Kočevji, ko je bil izvoljen g. Svetec? Na vse kriplje so nekteri odvirali in branili, da bi ta mož ne bil izvoljen; toda pošteni Kočevjarji, narodni Ribničanje in modri Laščanje so stali, kakor en mož; nihče jih ni mogel premkniti, da bi ne volili tistega, kterege so bili namenjeni, predno so bili prišli v Kočevje. Torej Bolčanje, Tominci in Cerkljanje! pazite uže zdaj, dokler ni prepozno.

Vredništvo.

Iz Štajerja. Gk. Veselilo nas je čitati, kako so se vedli pri vélicem kmetijskem zboru v Gradcu zastopniki celjske podružnice. Godilo se jim je pa, kakor dan denes marsikom, dokler je v manjšini; uslišali jih niso, kakor tudi ne Hermana v deželnem zboru. Podoba je, ko da bi Gradec ne imel srca za pravično zahtevanje, ki se glasi iz slovenskih pokrajin, pa naj se ti nasvetje tičejo celó kmetijstva. Gotovo je pa, da se mora iskati velika zapreka napredovanju tudi v tem, ker Slovenec nima poduka niti v razumnem pisanji, niti v domačej besedi, kakor Nemec. Na kvar mu je nemški gospodarski list, pa nikakor ne na korist, ako ga ne more čitati, ker mu zastonj povišuje stroške. V celjskem podružnem zboru je kmet Vizjak odkritosrečno povedal marsiktero važno resnico in izkušnjo. Tukaj nam veljá prigovor: pomagaj si sam, in Bog ti bode pomagal. Kaj pa veže planinsko kmetijstvo okoli Marinega Celja z ljutomirskim ali bizeljskim vinstvom? Narava je gornje Štajersko od spodnjega ločila po jeziku, po planinah, po rekah itd. Ker je nemški in slovenski del štajerske zemlje uže politično zvezan, zato ni treba še tega, da

bi se radovoljno vezali tudi v kmetijskih stvaréh, ktere imata oba dela čisto različne; kajti le po naravi se je ravnati v taci okolnostih. Zatorej se nam zdi prav potrebno, da bi spodnja Štajerska osnovala sama svoje novo kmetijsko društvo, ki bi imelo v Celji središče. Naj se obrne ta stvar kakor koli, to pak se nam kaže gotovo: 1) da je štajersko kmetijsko društvo malo storilo za spodnjo Štajersko z nemškim časnikom, ki je tako slab, da celó večini nemških bralcev ni po godi; 2) da je po slovenskem Štajerskem kmetijstvo na nižej stopinji, nego po nemški strani; 3) da ni pričakovati pripomočka od nikoder drugod, ampak le od samega sebe, t. j. od štajerskega slovenskega kmetijskega društva. Jako čislamo torej prizadevanje celjske podružnice, in želimo jej, da bi imela velik vspéh, ako pustí nemško vodilo, in ako se postavi na svoje noge. Dasi morda bi iz početka le malo družih podružnic spravila na svojo stran, vendar bi se čedalje bolj krepila in širila, ako bi razumela, kmetom kazati, kako so taka društva koristna. Društvo pa tudi ima dosti pripomočkov in prilik, da to lahko pokaže. Kakošen drug namén bi pa imele javne razstave kmetijskih pridelkov? Celjska podružnica je uže pretehtovala sama, ali se ne bi uže letos dala taka razstava v Celji napraviti. Krasni pripomočki so dalje tudi: poduk v prostem govoru in domačem spisu, kmetijske knjižice, v nedeljskih šolah branje najnovejših iznajdeb itd. Slovenec, ne bodi zaspan! Reč je premisleka vredna.

Važnejše dogodbe.

Ljubljana. List „Illustrirte Leipziger Ztg.“ ima 23. dan t. m. podobo g. Antona grofa Auersberga poleg njegovega življenja, v katerem smo brali te-le besede: „hrabro se je boril Auersberg v ljubljanskem deželnem zboru zoper južno-slovensko prenapetost. Kakor je spodobno nemškemu pevcu, ki se bori pro domo sua, tako je stopil na prste, pa ni dál, da bi ga stranke vznemirovale ali s seboj potegnile. Po seji, ki je bila njemu slavna, nagovoril ga je in skoraj tožil zasobno (privat) nek njegov nasprotnik, da se bori zoper rojake, zoper Kranjce, on, čigar dedje so se vedno za Kranjsko bojevali, kolikor se bere njihove zgodovine. Na to je odgovoril: moji dedje vé m da so se krepko borili zoper starega sovražnika, Turka, torej zoper barbarstvo. Jaz delam po njihovem izgledu.“

Mi pa mislimo, da kranjska dežela še ni domus Grunorum; da je ime Turjak starejše od Auersberga; da odkritosrčen Slovenec ni stari kranjski sovražnik, še menj pa barbar, in da tega pogovora, niso mogli razglasiti Grünovi nasprotniki, še menj pa g. Anastasius Grün sam.

Vremi na Krasu. 21. dan t. m. je okraden po noči g. Dekleva. Vzeto mu je srebro in zlato, menda tudi obligacije, ko ni bilo domá ne g. Deklevé, ne njegovega sina.

Trst. G. dr. Klun bi vendar le v Trst utegnil priti namestu fregatnega glavarja pl. Littrowa, ki pojde za pristanskega (hafen) glavarja v Dobrovnik.

Koroška. „Klagenf. Ztg.“ pravi, da v Sovodnji na gornjem Koroškem živi urar Jožef Sedlmayer od St. Jurja, ki se je uže 20 let ubijal, kako bi naredil uro z enim samim kolesom. To se mu je še le zdaj posrečilo. Namenil jo je v stolp (turn) v Paternijon. To uro goni samo eno kolo; majalec (perpendikel) ima dunajski stot (cent) teže, bêtje (gewicht) pa, ki uro goni, težko je samo libro (funt). Majalec je 5 sežnjev dolg. Dvé kolesi sti še za to, da bijejo ure in četrti (viertel).

Štajerska. Še to leto mislijo v Gradcu osnovati akademijo za kupčijstvo in obrtnost.

Dunaj. „Presse“ piše, da bi grof Anton Auersberg utegnil dobiti glavno vodstvo obéh dvornih gledališč; ali vendar pravijo nekteri, da bode po sedaj državno ministerstvo imelo glavno vodstvo dvornih gledališč.

— 29. dan t. m. ima vladika Strossmajer priti na Dunaj.

— Pišejo, da bode tudi postavljen davek od tistih rečí, ktere zdaj kuhajo namestu kave, ker zarad njih je uvoznina (einfuhrzoll) od kave na škodi.

— V tiskarneji tožbi časnika „Presse“ so obsojeni gg.: Anton Mareš v ječo za dva meseca; dr. Maks Friedländer v ječo za tri tedne; Adolf Werthner v ječo za 14 dni, on dan bode vsak teden v samotnem zaporu; Jožef Mitter bode moral plačati 60 gld.; August Zang pa 100 gld. globe (denarne kazni) in izgubiti mu je 120 gld. pologa; Juli Porges je obsojen v ječo za 2 meseca in Jakob Grün v ostro ječo za 6 mesecev.

— V tiskarneji tožbi g. dr. Šuselke, vrednika časopisu „Reform“ je državni pravdnik 18. dan t. m. oznanil pritožbo.

Trojedina kraljevina. G. Peter Radič piše, da so Valvazorjeve knjige v Zagrebu v metropolitanskeji knjižnici, in da jih je dosti nad 1000 zvezkov. Med njimi se nahajajo vsa znanstva v najboljših knjigah XVI. in XVII. stoletja. Vsako knjigo pak je lahko poznati, ker ima prilepljen Valvazorjev grb; tudi je na hrbtéh zaznamovano, kako so bile v red postavljene. Poleg družih rokopisov je XVII. zvezkov z drevo-rezi, medorezi in jeklorezi; nabral jih je Valvazor sam. Dalje je vmés knjiga z vsemi kranjskimi grbi, kar je tudi on sam sestavil. Tudi so tu — in to je prav zanimljivo — Schönlebnovi izpiski za „Carniola antiqua et nova,“ pa letopiši vladike Tomaža Kröna, za ktere se je toliko časa menilo, da so izgubljeni. Razun Valvazorjevih děl ima še marsikaj zanimljivega metropolitanska knjižica. Nahaja se poleg družega v njej „Dictionar ili Rechi Szlovenszke zvezega ukup zbrane u red postavljene i Diachkemi zlahkotene Trudom Jurja Habdelicha. Stampano u Nemskom Gradcu pri Odvetku Widmanstadiusfu MDCLXX.“

— „Pozor“ pravi: „čujemo iz čisto zanesljivih ust, da sta izgubila svoje službe gg. Klaič in Danilo, profesorja v Zadru zarad svojega svobodoljubja, ki sta ga pokazala na deželnem zboru. Bati se je, da bi se to ne zgodilo tudi g. Pulicu.“

— V tiskarneji tožbi dr. Starčevića bode 8. dan junija meseca končna razprava.

Česka. V tiskarneji tožbi „Obecnih Listov“ g. Kober ni obsojen, kakor je bilo povedano, da bi več ne smel tiskati in tržiti s knjigami, ampak samo, da bode 3 mesecé zaprt, in da izgubi 300 gld. pologa.

— Končna razprava v tiskarneji tožbi časopisa „Hlasa“ bode 8. dan junija meseca.

Ruska. Veliki knez Konstantin pišejo, da je vladi poročil, da je ruska vojska v bojih in po boleznih uže izgubila 26.000 vojakov.

— V zapadnih gubernijah so kmete déli v orožje, da branijo mirnih ljudi.

— Popotni pripovedujejo, da se je iz Kijeva razširil vpor po vsej Maloruskej in po zapadnej Ruskej, vsega vkupaj po 84 okrajih.

— Popotni pripovedujejo, da je bil car Aleksander z vojskovodom Tottlebenom, ki je znan iz krimske vojske, v Kronstadtu, kjer je pregledal trdnjavo in loko. Rekel je, da vse te naprave niso dovoljne, in o tej priliki neki da je vélicemu knezu Mihaelu vzél pomorsko poveljstvo.

Poljska. 15. dan t. m. so Padlevskega ustrelili v Plocku.

Uno stran Dnepra je poknil vpor v Harkovskej, Pultavskej in Černigovskej gubernii. Do 1000 dijakov iz Kijeva je šlo k vpornikom.

— Carske ruske straže (garde) več neté v boj, ker pravijo, da njih dolžnost je biti na straži po mestih, pa ne po gozdéh na Poljskem smrti iskati.

— Lelevel je bil na Bugu zmagán; 20. dan t. m. je šlo do 240 njegovih čez mejo v Galicijo.

— „Czas“ pripoveduje, da so se Poljaki pod Oborskim pri Klodavi srečno bojevali z Rusi pod Hilferdingom. Pri Kreczevu je neki Dąbrowski zopet zmogel Ruse. Tudi 17. dan t. m. pišejo, da so med Berdyčevim in Mahnovsko zmogli Rusi.

Črna gora. „Wanderer“ piše: (3. maja.) Črna gora je v pol leta napredovala več, nego poprej v desetih letih. Precej po miru s Turki je knez Nikolaj poboljšal cetinjske učilnice, napravil je bogoslovsko semenišče, osnoval nove učilnice v Ceklinu, Ostrogu, Vasojevičih in v Morači. Te dni so bila javna izpraševanja, pri katerih je bil sam knez in knjevinji Darinka in Milena pa vse starašinstvo. Prihodnjo pomlad misli knez osnovati učilnice tudi še v Grahovem, v Drobnojaku in v Belopavličih, in reško popraviti, ker so jo podrli Turki. Hiše so po zadnji vojski zopet skoraj uže vse popravljene z novci, ki so jih poklonile druge države Črnogorcem. Veliki vojvoda Mirko Petrović, ki je tako slavno vojeval, zložil je zdaj 40—50 pesmi o zadnji vojni. Tiskale se bodo v Cetinji. Mali narod bi se kmalo prijel tudi obrtnosti in trgovine, ko bi imel loko v adrijanskem morji. Črnogorska vojska ima zopet 20.000 mož, kakor pred vojno, in upati je, da je do prihodnjega leta bode 25.000 mož. Kar je bil Mirko na Dunaji, ni razpóra niti z Avstrijsko niti s Turško.

Angleška. 19. dan t. m. je v spodnji zbornici Hennessy bral poljskega častnika pismo, ktero pripoveduje, da poljski uradovi bežeče ruske čete sprejemljejo, gosté, potem pa zopet spremljajo nazaj na Rusko, davši jim novega streliva. Na to preberé drugo pismo ukazujočega pruskega častnika na méji, necemu ruskemu vojskovodu, naj mu namreč o pravem času pové, kaj mislijo ruski vojaci ob méji, da bode znal, kaj mu je treba ukazati. Vprašal je Hennessy, ali se ne pravi to gaziti mednarodne pravice? Lord Palmerston pa ni bil te misli, rekoč, da v krimskej vojni so smeli vojaško potrebo dajati vojskam tisti, ki niso držali z nobeno stranko. Tudi časnik „Times“ govori, da Angleška ne očita Pruskej, da gazi mednarodne pravice, ker Pruska pravi, da Poljaci niso vojujoča stranka, temuč vporniki.

Francozka. Evropski zbor zaradi Poljakov bi se vendar le utegnil sniti; ali bojé se nekatere države, ki pomnijo 1856. leto, da bi zbrani zastopniki svojega dela ne raztegnili dalje, nego na samo poljsko vprašanje.

Italija. Papež je neki ruskemu carju poslal pismo, ktero je sam pisal. Pravijo, da v tem pismu očita, kako se od Katarine II. niso držali pogodeb ruski vladarji; da so torej sami krivi poljskih nepokojev.

Pruska. 17. dan t. m. je kralj oznanil, da ne razpusti zbornice, ako tudi je ministerstvo tega uže večkrat želelo.

— V novčni odbor so bili 19. in 20. dan t. m. prišli vojaški zastopniki pomorskega ministerstva. Vsem se je zdelo čudno.

— 21. dan t. m. je bil prišel Bismark v poslansko zbornico, in rekel, da nese kraljevo poročilo. To poročilo govori: da so razžaljene ministerske ustavne pravice, ker je ministrom bilo ukazano, da morajo molčati, in da je ministerstvo

poslalo uže dvé pismi, po katerih je bilo dovolj prilike, da bi se ta reč poravnala. Zbornica pak se je pridružila prvosedniku, in krona pač ne more trpeti, da bi se ministrom taka godila; torej naj vse to mine, da se bode zopet mogoče v zbornici dalje posvetovati. Na to je šel Bismark iz zbornice; poročilo pak se je izročilo odboru, ki je postavljen, da izdeluje pisma, ktera se pošiljajo kralju.

— Odbor za pisma ni prevzel nasveta, da bi pisal kralju, ampak obveljalo je, kar je svetoval Virchov. To reč je tedaj prevzela posebna komisija, ki je svetovala, naj se kralju reče, da ni zvedel na tanko vsega, kar se je godilo 11. dan t. m.; da prvosednik ni hotel v strah prijemati ministrov, ampak da se je držal pravice, ktere mu do zdaj nihče ni jemal, pregovoril je namreč samo zato, da je zahteval molčanje.

— 18. dan t. m. so pripeljali v poznanjsko trdnjavo 23 politično sumnih ljudi. Tu bodo zaprti, dokler se ne obsodijo; neki da tudi preiskovalni uradniki in državni pravdnik bode na trdnjavi imel za ta čas prebivališče.

Grška. Novo ministerstvo se je osnovalo: Rufos je prvosednik, Londidis minister notranjih opravkov, Komunduros novčni minister, Platis pravosodnji minister, Delyamie minister vnénjih opravkov, Bozaris vojni minister, Kanaris (sin) pomorski minister, Kallifronas minister za poduk in bogočastje. Narodni zbor je sklenil, da se podari 10.000 drahem tistim, ki jih je nesreča zadela na otoku Rodu.

Popravek. V zadnjem „Napreji“ se je po naključji samo v nekatere liste v 24. in 25. vrsti vrinila na prvej strani v prvem razdelku pomota. Brati se mora: dr. Vilj. Hoffmann (1849) ima v Avstrii celó 12.288.175 Nemcev (ne Slovanov.) To smo bili pristavili, da bi pokazali, kako statistika Nemce in Slovanov v Avstrii razno šteje. Baron Czoernig (1861) pa ima 7 milijonov 889.925 Nemcev in vsaj 15 milijonov 27.646 Slovanov v Avstrii. Vredništvo.

Dunaj 23. maja. — Nadavek (agio) srebru 10.25.

30] [3

Schmidtovi izdelki iz gozdne volne.

Marsikdo nenadoma oboli v tem času, ker se vreme rado preminja; ker mokrota ali hlad napravi bolečine, ali jih ponovi. Treba je torej varovati se, in iskati pomoči tam, kjer je jo uže marsikteri našel. Če ima človek nahod od prehlada (reumatizem), priporočati je Schmidtovo znáno blago iz gozdne volne, ki so ga zdravniki preiskovali, in slavno potrdili. To blago je narejeno iz vlakna (faser) smrekovega in borovega drevja in iz vlaken družih rastlin. Kako zdrave so smrekove in borove kopéli, kadar človeka trga po udih, ali kadar oboli, ker je bil na prepáhu (luftzug), ali ker se je prehladil, kaže to, ker čedalje več ljudi prihaja v take kopeli. Razni izdelki in oblačila iz gozdne volne so pri meni na ogledu. Če začne trgati po udih na tem ali unem delu človeškega telesa, imamo pomoč, ki novo trganje precej ustavi, staro pa odpravi ali polajša. Na prodaj imam in priporočam rokaváče (janke), hlače, notranje podplate, nogovice, podmétek (vato), olje in prejo za pletenje (štrikanje) iz gozdne volne.

V Ljubljani 11. maja 1863.

Albert Trinker.